

OMNIVM QVÆ IN HOC SECVNDO Tomo continentur, Operum, Partium, Caputum, Paragraphorum, admodum breues summæ, & primùm ex Tituli, de testamentis interpretatione hæ colliguntur.

- P** RIMA Rubrica pars differit de vera dictione, testamentum, etymologia, & definitione, ad necris Accors. Paul. Castren. & alios authores: deque scriptura, cur novam, & vetus testamentum dicatur. pag. 1.
- Secunda Rubricæ pars, De iis, que accidunt testamentis, & de eius solemnitate, quis possit, aut non possit testari, & de aliqua de primogeniis, & donacionibus, et intellectu quarundam legum harram Regii, quæ civilis. pag. 3.
- Tertia rubrica pars, De multiplici donacionum differentia, de singulisque eius speciebus, cui, à quo & quo pacto fieri debeant donaciones, & nonnulla circa intellectum quarundam legum Regiarum, & Civilium. pag. 14.
- Caput primum, De Episcoporum, & clericorum patrimonio, & de redditibus utriusque Ecclesie quaeritis, & quibus de rebus liberè testari possint, multaque de consecratione inventarii, & de monachorum bonis monasterio quaeritis. pag. 21.
- Caput Secundum, De beneficiis regularibus, & secularibus, quibus ea sint conferenda, de testamentis monachorum ante professionem factis, & denique de voto religionis, & eius obligatione. pag. 26.
- Caput Tertium, De executione ultimarum voluntatum, & intra quod tempus exequi debent, & cui competat talis executio: & de legatis quibusdam piis. pag. 29.
- Caput, Indicantem De intellectu quorundam verborum textus: de legatis dubiè relictis, & cuius sit electio in legatis, aut cuius sit inquirendas impensa servus legatis fugiens. pag. 32.
- Caput, Filius noher. De rebus alienis legatis, aut in quibus testator aliquid ius habeat, & de ipsius capitis intellectu. pag. 33.
- Caput, Si hæredes. Ad quem pertineat cura, ut vitima defunctorum voluntates executioni tradantur, & legata pia solvantur, & de penaheredi negligentis, & qui testatoris voluntatem. pag. 35.
- Caput, Cum in officio. Beneficiorum redditus, an sint restituendi si ultra sumptus necessarium in profanos usus expendantur, & an de eis liberè, aut licentia Papæ testari possint, & de consuetudine vniuersalis Ecclesie hoc permittere. pag. 37.
- Caput, Ad hæc. Vera, & communis ratio huius decisionis. pag. 42.
- Caput, Quia nos. De clerici filij familias peculio, & an prima tonsura sitordo, & an sacerdotium liberet quæsi à patria potestate, & de clerici, & militis testamento. ibid.
- Caput, Cum eis. De solemnitate testamentorum, & quot testes in re, Canonico, Civili, & regio sint in eis necessarij, & de legatis in minus solemniter testamento relictis. pag. 43.
- Caput, Relatum 1. Quæ solemnitas sufficiat in testamentis ad pias causas factis, & de legatis piis in eis contentis quando debeantur, & à quo peti possint. pag. 46.
- Caput, Relatum 2. Bonorum appellatione an veniant iura, & actiones, & de bonis quasita per clericum, vel Episcopum occasione Ecclesie, qui sint restituenda. pag. 50.
- Caput, Cum tibi. De captatoris voluntatibus, & vtrum testamentum possit fieri iuratum, aut contrahi in alterius voluntatem, ac de institutione in certa pauperum, & intellectu quarundam civilium, & Regiarum legum. pag. 51.
- Caput, Officij. De quarta portione Episcopo debita, & de compensatione legatorum, & quando ea fieri possit, discutit etiam intellectum multorum in iurum. pag. 55.
- Caput, Requiritur. Quando cesset distinctio nominis proprii ab appellatione, ut actus realis, vel personalis indicentur, & vtrum iuramentum alicui præstitum, & compromissum ab Episcopo factum transeat ad eorum successores. pag. 58.
- Caput, Rayritas. Qui possint dicere testis nulli, deque iuratis, & emancipationis differentia, agit etiam de filiorum exheredatione, ac de legitimis talis exheredationis causis. pag. 60.
- § Primus. An filius sit necessarius hæres institutus, ac de clausula codicillari, & verbo, relinquo, & quando portio legitima augmentum recipiat, deque infirmo in re certa. pag. 64.
- § Secundus. Proponit sex, vel septem infirmationum differentias, & eorum explicationem. pag. 66.
- § Tertius. De his, qui sunt sub conditione instituti, & de intellectu. l. Gallus. pag. 67.
- § Quartus. Quid sit substitutio, & quare hoc nomen habeat: de distinctione substitutionis strictæ ab obliqua, & de vulgaris substitutionis definitione, conceptione, & effectu. pag. 69.

- § Quintus. Eadem explicat de pupillari substitutione, quod quartus precedens de vulgari. pag. 70.
- § Sextus. De exemplari substitutione idem nos docet. pag. 74.
- § Septimus. De reciproca substitutione, & eius effectu. pag. 76.
- § Octavus. Quæ substitutiones inducant, & operentur reciproca, & fideicommissariam substitutionem. pag. 77.
- § Nonus. De compendiosa substitutione, & de eius effectu. pag. 79.
- § Decimus. Legatum quibus verbis olim fieri solebat, & de verbo, Lego, & etiam qua actione legatum, fideicommissarium, & hæreditas petantur. pag. 81.
- § Undecimus. De iudice appellationis, & de possessore olim, & nunc possidente nonnulla disparat, nonnulla etiam circa portionem Trebellianicam. pag. 86.
- Caput, Tu nobis. Religiosi, sexmina, & minor viginti quinque annis, maior vero decem, & septem an possint esse executores ultimarum voluntatum, & alia circa testatoris voluntatem. pag. 89.
- Caput, Rainaldus. De conditione si sine libera, & de prohibitione alienationis late disputat. pag. 90.
- § Primus. Quando transeat dominium rei legatum in legatum, & de fideicommissis conditionalibus, & piis, de iure accrescendi, de verbo, Lego, de pena adiecta in testamento, & qualiter concipiatur ad legatum libellus, cui fuit addita pena. pag. 93.
- § Secundus. De liti conciliatione in causa appellationis, & vtrum filius possit exheredari, aut eius legitima imponi gratiam, si ipse consensum præstiterit, & de aliis circa legitimam. pag. 95.
- § Tertius. Legitima Trebellianica, Falcidia, & impensa funeris ex quo sint detrahenda, & hæreditate non adita, que debeantur, ac de repudiatione legati in alterius præiudicium. pag. 97.
- Caput, Ioannes. De ultimarum voluntatum executores. pag. 102.
- Caput, vltimum. De excoquiis defunctorum, & quid sit fabrica, & de quarta portione Ecclesie parrecciali debita. pag. 103.
- Rubrica, de successione ab intestato, non indiget compendio, nam titulus ipse sui ipsius erit summa. pag. 104.

F I N I S.

EX EPITOME IN LIBRVM Quartum Decretalium.

Prima pars agit de sponsalibus.

- S** PVT primum eadem primæ partis, de sponsalium nomine, & de finitione. pag. 108.
- Cap. Secundum. De ætate ad sponsalia requisita. pag. 110.
- Caput Tertium. Quibus verbis sponsalia contrahantur. pag. ibidem.
- Caput Quartum. De sponsalium effectu, & vinculo. pag. 111.
- § Primus. Qualiter sponsalia matrimonium efficiantur ex consensu, ratione cuius præsumpto. pag. 113.
- § Secundus. Qualiter sponsalia trahant in matrimonium ex traditione ipsorum ad domum, vel p. oscula, amplicius, & similia signa. p. 116.
- Caput Quintum. Quibus modis sponsalia solvantur. pag. 117.
- § Primus. Quo pacto sponsalia contracta ab impuberibus, vel à pubere, & impubere dissolvantur. pag. 119.
- Secunda Pars tractat de matrimonio.
- Caput Primum. eisdem partis de matrimonio definitione. pag. 120.
- § Vinculus an matrimonium sit sacramentum. pag. 121.
- Caput Secundum. An plenus sit ad instrumentum necessarius. pag. 122.
- Caput Tertium. Quis plenus sit ad matrimonium necessarius, ubi etiam tractatur de consensu conditionali. pag. 123.
- § Primus. De conditionibus adiectis contra substantiam. pag. 125.
- § Secundus. De conditionibus turpibus, & impossibilitatibus matrimoniali contractui oppositis. pag. 128.
- § Tertius. De conditione aliquid dandi. pag. 130.
- § Quartus. De matrimonio per metum contracto. pag. 131.
- § Quintus. Eandem questionem de metu persequitur. pag. 133.
- § Sextus. Qualiter metus illatus tollat, ac liber plenus maneat. pag. 135.
- § Septimus. De errore in contractu coniugali contingente, & de pena in sponsalium contractu opposita. pag. 136.
- § Octavus. An in matrimonio sit plenus plenus exigendus. pag. 138.
- § Nonus.

DIDACI COVARRUVIAS

ALEYVA TOLETANI,

EPISCOPI SEGOVIENSIS.

DVM IN INSIGNI DEI MAXIMI SALVATORIS

Collegio Salmanticæ iura Pontificia,

In publico munere profiteretur,

In titulum de Testamentis interpretatis.

Ex prima Rubric. Parte.

S Y M M A R I U M.

- 1 Vera distinctio testamentum, etymologia.
- 2 Defensio Iustiniani à calumnia Valle.
- 3 Testamenti definitio ex Vlpiano.
- 4 Eadem definitio integra attenditur adversus Accursium, & Paulum Caltresium.
- 5 Nulla sententia qualiter in definitione intelligatur.
- 6 Testamentum Græca lingua, quam distinctionem habeat? & quid Græcè, & Latine significet.
- 7 Sacra scriptura cur novum, & vetus Testamentum dicatur.

Prima Rubricæ Pars.

ihil est, optime Lector, quod nodosus, atque perplexos juris utriusque locos tractantur ipsius discedit rei cognitione conducibilis, præstantior: cum ob facilem, expeditam, & seipsam qualibet in dubitatione offerentem simplicitatem, tum ob legentis continuam, candoremque benevolam in huius libris quotiens operam minime pœnitendam.

Hinc etenim Iuriconsulti quoties rem difficilem aggrediuntur, eandem ab etymologia, & definitione auspicantur: in quo video non ita passim iuris Pontificii conditores hanc diligentiam nobis exhibere. Unde fit, ut potissima laboris pars in ipsis explicandis præjudicis frequentissime contingat. Qua ratione de Testamenti auctoritate, ipsius dictionis notitiam à Iuriconsultis quam libenter peram. Siquidem Iustinianus Testamentum ꝑ ideo dictum fuisse existimat, quod testatio mentis sit: sicut ipse asserit in princ. Inst. de testa. vbi Accursi, & alij hanc esse dictionis etymologiam apertissime fatentur, Seruam Sulpitium Iuriconsultum sequuntur, qui lib. de testam. a testamentum duplex esse verbum, scripserit: compositum inquam à mentis contestatione. Cui tamen Aulus Ibr. 6. Gellius lib. 6. c. 12. & Lauren. Valla, Latine linguæ accessum asserit lib. Elegant. 6. c. 36. omnino refragatur deductionem hanc deridentes occurrunt magis à mente dicatur testamentum, quam à calumnia, falsamentum, & ornamentum, quibus consentit Carellianus Cotta in memorabili dictione, testamentum. Verum si etymologiam quam Cicero voluogium appellat, speclamus, planam est, non rectè à Sulpitio nomen hoc deductum fuisse, adeoque à vero abhorret dictionem hanc duplicem esse. Est enim simplex eaque à testator deriuatur, ac testatus fit, & tunc syllabam assumit, diciturque testamē-

ti, & vestimen, vestimentis, velamen, velamentis, nutrimē, nutritio, regimen, regimēntis: qua dictione vtrius Iuriscōntis in l. i. ff. de offic. præf. pret. Testamentū ergo dicitur quasi vtriusque voluntatis testimonium. Hinc Vlpianus in l. qui testamēto. §. fin. ff. eo. scribit. Et veteres putauerūt eos, qui ꝑ solēnia testamenti adhibeantur, darare debere, donec suprema cōtestatio peragatur. Quo fit ut testari sit etiā testamentū facere: cū testari sit propriè testes nominare, & vocare: quasi testator iudicio ordinato sit solus dicere. Testes estote huius vtriusque voluntatis. Potest etiā testari in hoc sensu intelligi pro denunciare, ac palā facere, illud esse propriū ipsius testatoris ꝑ voluntatē. Quod si nō tam etymol. inspicimus, quam vocis similitudinē, quā Fabius tractat lib. 9. c. 3. nō abhorrens erit huius nominis appellatio, q̄ mētis contestatio sit qd & ipse Gellius animaduertit: idē probat Iustinianū ab hoc crimine defendēs Alcia lib. 4. de verb. signa. & in l. tabernæ. ff. eo. tit. Clau. Cantici in prin. Inst. de testa. post alimū etenim in testa mentis dominatur mens. Sic possessio dicitur quasi post possessio Labeoni, & Paulo in l. i. ff. de acq. posses. in princ. cū Gellius dicit in l. quod in eo. §. si vēditores. ff. de acq. posse. si vicinū mihi fūdē mercatū venditor ex mea turbe demonstrat, viciantur: possessio sit tradere dicat, nō minus possidere cœpi quasi posse finibus inualisē. Tamen Alcia nō à pedibus, sed à sedati positione deduci possessionem existimet, lib. i. dispund. c. 1. Sic nō etymologiam, sed vocis similitudinē attendens dixit Trebari. lib. 2. de religio. ius, sacellum quasi sacrum cellam denominari: cum sacellum sit diminutivum sacro. Nec decet ob id Iuriconsultis calumniae insectari: cum & veteres Latine linguæ diligentissimi censorēs in his deriuationibus, & etymologis hærerent quoadque à vera nominis deductione longè discedentes.

Potest etiam non incongruè dici Iustinianum in hac etymologia testamenti, solam testationem considerasse, adiectamque mentis, ad maiorem expressionem fieri in explicando nouationis etymo Vlpia. adiecit obligationem dicens in l. i. ff. de nouat. nouationem deduci quasi à noua obligatione. Idem fit in donatione: Donatio, inquit Paul. in l. Senatus. §. donatio. ff. de donat. caus. mox dicta est à dono quasi doni datio: vbi cum à solo dono donatio dicatur, additur ad declarationem maiorem: quasi doni datio: sic ergo dicitur à testam. testatio, & à sola testatione testamentum, adiecta tamen vox mentis est: nec tenere: nō & Theodosius in nouellis tit. 7. illud, inquit, propriè testamentū est, quod testator meram obtinet voluntatem: atque ut Vigiū hanc Iustiniani deductionem tutatur.

Definitio vero testamenti ab Vlpiano tradita in l. i. ff. et d. dicente, testamentum ꝑ est voluntatis notitiae iusta sententia de eo, quod quis post mortem suam fieri vult: Dicitur autem testamentum esse voluntatis sententiam: loco generis: nam potest testamentum plures actus dici possunt sententia voluntatis: atque intelligere oportet definitionem de voluntate regimine